

टिळक महाराष्ट्र विद्यापीठ, पुणे

बी. ए. - (विशारद) - योग

परीक्षा : मे - २०२२

तृतीय वर्ष

सत्र - ५

विषय:- योग तत्त्वज्ञान (भाग-५) YC - (501)

दिनांक : २६/०५/२०२२

गुण : ६०

वेळ : दु. २.०० ते दु. ४.३०

- सूचना :**
१. सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
 २. उजवीकडील अंक त्या प्रश्नांचे गुण दर्शवितात.
 ३. उत्तरपत्रिकेत प्रश्नपत्रिकेतील प्रश्नक्रमांक लिहिणे आवश्यक आहे.

- प्र.१. पुढील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) (४०)
- १) पातंजल योगदर्शनानुसार प्रकृती स्पष्ट करा.
 - २) पातंजल योगदर्शनानुसार यम व यम पालनाची फळे स्पष्ट करा.
 - ३) पातंजल योगदर्शनानुसार वितर्क व वितर्काचे प्रकार स्पष्ट करा.
 - ४) नचिकेतला मिळालेले तीन वर सविस्तर लिहा.
 - ५) कठोपनिषदाप्रमाणे ब्रह्माचे शरीरातील स्थान स्पष्ट करा.
 - ६) पातंजल योगदर्शनानुसार नियम व नियम पालनाची फळे स्पष्ट करा.
- प्र.२. पुढील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) (१०)
- १) पातंजल योगदर्शनातील प्रत्याहार स्पष्ट करा.
 - २) अविद्या नाशाचे उपाय सांगा.
 - ३) कठोपनिषदातील रथाच्या रूपकातून सांगितलेले जीव विज्ञान सांगा.
 - ४) पातंजल योगदर्शनातील धारणा स्पष्ट करा.
- प्र.३. टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन) (१०)
- १) आसन
 - २) प्राणायाम
 - ३) नचिकेत
 - ४) नचिकेताचे यमाकडे जाण्याचे प्रयोजन

Translation in English
Sub: Yoga Philosophy (Part – V) (YC-501)

Instructions:

- 1) All Questions are Compulsory.
 - 2) Figures to the right indicate full marks.
 - 3) In the case of any doubt the Marathi version shall be held to be authentic and final.
 - ४) While writing answers the respective question numbers must be mentioned in the Answer Book.
-

Q.1. Answer the following questions in detail. (Any Four) (40)

- 1) Explain the Prakriti according to Patanjali Yogadarshan.
- 2) Explain the fruits of Yama and Yama observance according to Patanjali Yogadarshan.
- 3) Explain the Vitarka and types of Vitarka according to Patanjali Yogadarshan.
- 4) Write down in detail the three Var that Nachiket got.
- 5) Explain the position of Brahma in the body like Kathopanishad.
- 6) Explain the fruits of following the Niyam and Niyam observance according to Patanjali Yogadarshan.

Q.2. Answer the following questions in short. (Any Two) (10)

- 1) Explain the Pratyahara in Patanjali Yogadarshan.
- 2) Explain the solution of Avidya.
- 3) Explain the Jeev Vidnyan told from the metaphor of chariot in Kathopanishad.
- 4) Explain the concept of Dharana in Patanjali Yogadarshana.

Q.3. Write short notes. (Any Two) (10)

- 1) Asan
 - 2) Pranayam
 - 3) Nachiket
 - 4) The purpose of Nachiketa's visit to Yama
-